

Uvod

Već duže vrijeme u međunarodnim okvirima prisutan je trend koji za rezultat ima znatno izmjenjen pristup problemu stečaja. U vremenu snažnog ekonomskog rasta i kreditne ekspanzije prisutno je bilo uvjerenje da cjelokupna funkcija stečaja treba da se svodi na čišćenje tržišta od nekonkurentnih i neprofitabilnih subjekata. Njihovo mjesto bi ubrzo preuzimali novi ili postojeći akteri a sistem bi nastavljao nesmetano da funkcionira, uz jačanje kreditne aktivnosti sa jedne i povećanje zaduženosti privrednih subjekata, vidljivo kroz rast obaveza u pasivi bilansa stanja, sa druge strane. U takvim uslovima nije postojala svijest o potrebi da se sagledaju i stečaju daju i druge funkcije osim one da služi samo kao instrument naplate potraživanja od dužnika nesposobnih da izvršavaju svoje obaveze, i kao krajnji rezultat njihove likvidacije. Pogotovo nisu u obzir uzimane posljedice koje stečaj ima na socijalne prilike u društvu, koje sigurno nisu zanemarljive. Generalno, nije se shvatala potreba za efikasnim stečajnim sistemom ili je ona u velikoj mjeri bila ignorisana. Danas, međutim, ekonomski uslovi poslovanja u svijetu su znatno izmjenjeni.

Česte finansijske krize uslovile su potrebu za radikalnom reformom stečajne regulative. Inflacija, pad tražnje, rast troškova poslovanja, energetske krize, finansijski lomovi na pojedinim tržištima, otvaranje jednih a zatvaranje drugih ekonomskih područja, značajan pad kreditne aktivnosti, ubrzanje tehnoloških promjena, promjene preferencija potrošača i drugi faktori su doprineli da posledično mnogi privredni subjekti nisu više u mogućnosti da servisiraju svoje dugove. Primjena zastarjele i nefleksibilne stečajne regulative samo je doprinosila produbljivanju krize. Iako je potreba za izmjenom propisa o stečaju i njihovom prilagođavanju novim uslovima sagledana odavno a uzroci koji su to zahtevali nisu došli naglo i neočekivano, ceo proces sa institucionalnog aspekta je tekao dosta sporo. Tek su krajem 70-ih godina prošlog vijeka načinjeni prvi značajniji koraci u stvaranju kvalitativno boljeg stečajnog zakonodavstva u Sjedinjenim Američkim Državama. Tada je uveden institut reorganizacije stečajnog dužnika kao mjera kojom se sprječava njegovo bankrotstvo i gašenje. Suština je u tome da se primjenom različitih mjera očuva kontinuitet poslovanja a sa druge strane da povjerioci naplate svoja potraživanja, i time istovrijemeno ispune dva cilja. Prvi je očuvanje finansijske discipline kroz sigurnost naplate potraživanja (koja može ići putem likvidacije stečajnog dužnika ili kroz proces reorganizacije) i sprečavanje daljeg propadanja privrednih subjekata za koje se zaključilo da ih je moguće sačuvati, odnosno da imaju perspektivu i svrhu daljeg postojanja.

U uslovima globalizacije i internacionalizacije poslovanja i finansijskih tokova, modernizacija stečaja je dobila još više na značaju. Ovom problemu sve veću pažnju pridaju i razne međunarodne institucije a polako dolazi i do ujednačavanja regulative među zakonodavstvima u svijetu. Znači stečaj i stečajna regulativa polako zauzimaju svoje mjesto kao potpuno ravnopravni ostalim dijelovima trgovinskog (privrednog) prava, prevashodno u odnosu na kompanijsko (statusno) pravo. Tako su danas na cjelovit

način regulisani nastajanje, rad, prestanak, bankrotstvo i reorganizacija privrednih društava.

Stečajna regulativa je danas postala značajan regulator privrednih kretanja time što nameće odgovorno ponašanje privrednih subjekata prema svojim obavezama (dugovima), uspostavlja sigurnost i izjednačava uslove poslovanja ali istovrijemeno pruža šansu za oporavak. Takođe, stečaj (odnosno reorganizacija u okviru stečajnog postupka) počinje da vrši i socijalnu funkciju pokušajem da se u najvećem broju očuvaju postojeća radna mjesta.

Stečajni plan i njegova dejstva kao predmet rada

Pitanje stečaja preduzeća u današnjim okolnostima je veoma aktuelizovano. Svjedoci smo čestog propadanja preduzeća i obustavljanja bilo kakvih poslovnih aktivnosti. Logičan slijed prestanja poslovanja preduzeća jeste putem stečaja. Stečajnim planom se predviđaju mjere, koje se preduzimaju prema stečajnom dužniku, kako bi on nastavio sa poslovanjem i kako bi mogao stići dobit. Subjekti reorganizacije, a samim tim i stečajnog plana, su stečajni dužnik i stečajni povjerioci, kao i svi drugi subjekti ovog postupka, prema kojima reorganizacija, a i stečajni plan mogu djelovati. Rješenje o potvrdi stečajnog plana djeluje prema svim subjektima postupka reorganizacije. Ukoliko se radi o određenim promjenama na pravima na dijelovima imovine dužnika, smatraće se da su u rješenju o potvrdi stečajnog plana sadržane izjave volje subjekata, koje su date u propisanom obliku. Ta prava nastaju nakon pravosnažnosti stečajnog plana. Isto vrijedi i za izjave o preuzimanju obaveza na kojima se zasnivaju navedene promjene na pravima na dijelovima imovine. Navedeno se primjenjuje i na povjerioce, koji nisu prijavili svoja potraživanja, kao i na povjerioce, koji su podnijeli prigovor na stečajni plan. Stečajni plan ima dejstva samo na one različite povjerioce, koji su za njega glasali.

U ovom radu obrađen je institut reorganizacije stečajnog dužnika koji se odnosi na pojam stečajnog plana, sadržinu stečajnog plana - mjere, podnošenje prijedloga stečajnog plana, pripremni dio stečajnog plana, osnova za provođenje stečajnog plana, jednakost postupanja u stečajnom planu i izjašnjenje o stečajnom planu koja materija je regulisana Zakona o stečajnom postupku. Sve ove tačke rada detaljno su pojašnjene kroz nekoliko dijelova rada, pri čemu je u posljednjem dijelu prikazan praktičan primjer stečajnog plana.